

Олександр Олександрович ПИХТІН,

курсант 3 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Дмитро Юрійович КОНДРАТОВ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ВЖИВАННЯ ОПІОЇДІВ ЯК ФОНОВЕ ЯВИЩЕ, ЩО ВПЛИВАЄ НА ЗРОСТАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

У нашій країні наркоманія як хвороба (соціально-медичний напрямок) і кримінальний наркотизм (соціально-правовий напрямок) вивчалися головним чином або медиками, або юристами. В межах цих наукових напрямів зібраний значний фактичний матеріал, що характеризує дані негативні соціальні явища, систематизовані позитивні й негативні наслідки боротьби з ними в різні історичні етапи розвитку нашої держави. Проте, варто зазначити, що такий різновид фонових явищ, як вживання опіоїдів, на сьогодні залишається не дослідженою проблематикою.

Вважаю, що дана тематика є вкрай актуальною та необхідною для її розгляду та обговорення, адже така форма залежності не тільки певною мірою схиляє особу до вчинення злочинів, але і залишається не забороненою, нормативно не врегульованою, та цілком латентною. Саме тому, на мій погляд, дана тема заслуговує окремої уваги для дослідження у рамках питань фонових для злочинності явищ.

Опіоїди – це певні подібні опію речовини рослинного та/або синтетичного та/або напівсинтетичного походження, що синтезуються в організмі людини. Це не звичайні наркотичні засоби, а як правило сильні знеболюючі анальгетики, засоби, що усувають чи знижують больовий синдром, вони мають такий же ефект, як і опіум.

Вживаючи дані речовини та препарати, людина уникає хворобливих почуттів, досягає відчуття ейфорії і, як наслідок, стає залежною від їх вживання, навіть не помічаючи сама цього факту.

Проблема полягає у тому, що вона не вирішується самим припиненням вживання опіоїдів, оскільки в такому разі симптоми захворювань і болю можуть тільки прогресувати, що робить вже неможливим справлятися з болями без вживання даних речовин чи препаратів. Тому, поступово така людина, не усвідомлюючи всієї небезпечності цього явища, стає залежною від опіоїдних препаратів та речовин. Така залежність, виступає однією із форм наркозалежності, що тягне за собою ряд негативних факторів, які будуть розглянуті нижче.

Варто зазначити, що вживання опіоїдів та злочинність тісно пов'язані між собою. Вони навіть взаємообумовлені та розвиваються паралельно, адже як певний факт залежності може призвести до протиправної поведінки, так і злочинний спосіб життя може схилити особу до вживання опіоїдних речовин та препаратів. Так, за деякими даними, серед злочинців, які вживають опіоїди, потреба в останніх може стати причиною систематичності вчинення злочинів [2].

Крім того, якщо взяти до уваги спостережувані зв'язки між зловживанням наркотиками та певними видами корисливих або майнових злочинів, то можна дійти висновку про те, що вживання опіоїдів також може бути пов'язане із злочинною діяльністю, яка зазвичай використовується як певний спосіб фінансування вживання останніх [3].

Отже, потреба в опіоїдних речовинах, подібно наркоманії, виступає фактором, який може впливати на залежних людей, підштовхуючи їх до протиправної поведінки, зокрема, і до вчинення злочинів. Скажімо, така залежна особа спочатку піде до лікаря та буде у всіх можливих формах та із застосуванням різних засобів або прийомів просити прописати йому рецепт ліків, що містять дані речовини. Коли ж грошей не стане, скоріш за все, така людина буде вимушена вчиняти відповідні корисливі злочини задля того, щоб купити «нову порцію» не дешевих ліків чи речовин, що містять опіум.

Проблема полягає ще й у тому, що залежність та її негативні наслідки можуть виникати як після тривалого застосування знеболюючих опіоїдів за рецептом лікаря (наприклад, у випадку сильного хронічного болю, коли лікар виписує відповідні ліки), так і в результаті незаконного витоку препаратів зі складів підприємств, аптек, медичних закладів, тощо. Варто зазначити, що небезпечність такої форми медикаментозної залежності полягає в тому, що вона абсолютно латентна та не заборонена законом. Тобто, кожен із нас, вживаючи сильні анальгетики в певних життєвих ситуаціях, може стати жертвою опіоїдної залежності сам про те не здогадуючись. Таке вживання, може бути певною платформою, яка може схилити в майбутньому особу до вживання більш серйозних наркотиків, що мають «сильніший ефект».

Зазначимо, що в Сполучених Штатах Америки соціальною проблемою, яка набула свого активного загострення в останні роки, вважається так звана *опіоїдна криза* (курсив наш – О. П.) [1]. Дана криза, спричи-

нена активним вживанням опіоїдних речовин та препаратів серед населення, стала основною причиною зростання смертності від передозування.

Крім того, найбільшою причиною смертей в Америці від передозування наркотиками в 2015 році було визнано речовини та препарати, які містять саме опіоїди [3].

Як зазначає DuFour головною проблемою є те, що опіоїдні речовини та препарати вперше люди отримують законно, за призначенням лікаря та аптекою, яка випускає ці ліки. Але згодом, організм людини починає вимагати все більшу кількість опіоїдних речовин та препаратів, особа починає шукати способи придбати їх будь яким чином, що поступово призводить до залежності та незаконному обігу даних речовин [1].

«Опіоїдна криза з недавнім її переходом на незаконний ринок героїну та фентанілу, а також збільшення вбивств, пов'язаних із наркотиками, може стати причиною зростання незаконного вживання наркотиків, призвести до вчинення багатьох інших злочинів» – зазначає у своїй публікації Szalavitz & Rigg [3].

Зловживання опіоїдними речовинами та препаратами є проблемою, яка має негативні індивідуальні та соціальні наслідки. Тому, на окрему увагу заслуговують медикаменти, які містять опіоїдні речовини. Здавалося б цілком законне лікування гострого головного болю, запаморочення, депресії тощо, поступово призводить до залежності. Більше того, така залежність може призвести до вживання вже незаконних наркотичних засобів таких як героїн, які мають набагато сильніший ефект.

Так, DuFour зазначає, що «багато людей у Сполучених Штатах за рецептом від лікаря починають використовувати ліки від болю, такі як оксикодон, і в кінцевому підсумку починають використовувати героїн, тому що героїн є дешевшою альтернативою дорогих опіоїдних медикаментів» [1].

Таким чином, можна дійти висновку про те, що вживання опіоїдів – не просто соціальна проблема, це є цілком негативним фоновим явищем, що обумовлює злочинність та впливає на її зростання. Вживання опіоїдних медикаментів (за рецептом, чи навіть без) на сьогодні є неврегульованим законом способом вживання речовин, які мають ефект, подібний до наркотичних, тому жертвою вживання опіоїдів може стати будь-яка людина. Саме тому, вкрай необхідно більш детально обговорити дану проблему та створити чіткі засоби протидії цьому негативному явищу.

Список бібліографічних посилань

1. DuFour, S. N. (2016). Perpetuating the Cycle: Opioid Addiction and the Criminal Justice System. *Inquiries Journal*, 8(7).
2. Hammersley, R., Forsyth, A., Morrison, V. and Davies, J. B. (1989). The Relationship between Crime and Opioid Use. *British Journal of Addiction*, 84(9), 1029–1043. doi:10.1111/j.1360-0443.1989.tb00786.x.
3. Maia Szalavitz & Khary K. Rigg (2017). The Curious (Dis)Connection between the Opioid Epidemic and Crime. *Substance Use & Misuse*, 52(14), 1927-1931, doi: 10.1080/10826084.2017.1376685.

Одержано 19.03.2018